

Jhr. Mr. **H. M. A. J. VAN ASCH VAN WIJK**, Staatsraad in buitengewone dienst, Lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, Ridder der Orde van den Nederlandfchen Leeuw, Rijks-Advokaat, Oud-Burgemeester van *Utrecht*, Curator der Hoogeschool aldaar, federt iets meer dan een jaar Correspondent der Tweede Klasfe, overleed op den 16^{den} Julij 11. Hij werd alzoo 69 jaren oud.

Te *Utrecht* geboren, aldaar in vele gewigtige betrekkingen werkzaam, van 1827 tot 1839 Burgemeester dier stad, hebben ook zijne Gefchriften, voor zoo ver zij niet van politieken aard waren, zoo als *Over de Ministerieele verantwoordelijkheid*, *Over het verkiezingsfelfel*, enz., meerendeels tot *Utrecht* betrekking gehad. Wij vonden aldus onder dezelve een *Over het handelsverkeer van Utrecht*, een *Over Utrecht met betrekking tot hare Hoogeschool beschouwd*, een *Over het Muntregt van Utrecht*, een *Over de verbeterde afwatering van de Eem*, eene *Levensfchets van MOREELSEN*, in *leven Burgemeester van Utrecht*, enz. Zijne verdienften als Letterkundigen Staatsman zullen elders gewis uitvoeriger worden vermeld.

De Derde Klasfe telt onder de haar in het vorige jaar ontvallen en het rustend Lid Mr. J. H. HOEUFFT, wiens bovenvermelde erfmaking getuigt van zijne gehechtheid aan de Latijnsche Poëzij en zijne belangftelling in het Instituut. Hij zelf was een beoefenaar der Latijnsche Mufe, gelijk zijne vertaling van *Anacreon*, zijne *Carmina* en andere Poëtifche Gefchriften in de Latijnsche taal aanwijzen. Ook de Vaderlandsche taal vond in hem een gelukkigen onderzoeker, die de vruchten zijner studie ook meermalen aan het Publiek heeft medegedeeld. In 1809 werd hij Correspondent der Tweede Klasfe, in 1816 Lid der Derde Klasfe, en in 1830 verzocht en verkreeg hij als rustend Lid te worden aangemerkt. Hij overleed te *Breda* in Februarij dezes jaars, den ouderdom van 86 jaren bereikt hebbende.

De Derde Klasfe verloor verder een harer oudfte Leden, den Letterkundigen Staatsman A. R. FALCK, die federt 1808 Lid was, en op den 16^{den} Maart dezes jaars op gevorderden leeftijd overleed. De verdienften
van

wanneer hij zich te Utrecht nederzette, waar zijn eenige zoon destijds Student werd, thans een Hoogleeraarsstoel bekleedt. Onze overleden Correspondent, onder Koning **LODEWIJK** tot Staatsraad in buitengewone dienst benoemd, vatte evenwel ook te Utrecht bij voorkeur de praktijk weder op, liet zich evenwel de zeer werkzame betrekking van Vrederechter in die stad (a° 1811) wel gevallen, en bleef die vervullen tot op 1820, het jaar zijner verplaatsing naar Rotterdam, alwaar hij het overige zijner levensdagen uitsluitend aan het huisselijke leven en zijne geliefde studiën verlangd heeft te wijden. Vaderlandsche letter-, oudheid-, en geschiedkunde waren voornamelijk het onderwerp dier studiën, waarvan de vruchten tot hertoe voor het meest nog slechts verspreid het licht zagen in onderscheidene Tijdschriften en in de Werken van onderscheidene Maatschappijen, waarvan hij lid was. Dus hij voorbeeld vindt men van hem in de *Nieuwe Werken der Maatschappij van Nederlandsche Letterkunde te Leyden* (Dl. III), een belangrijk oudheidkundig onderzoek over de ligging van de plaats, in den giftbrief van Koning **KAREL den Eenvoudige** in het begin der tiende eeuw onder den naam van *Pladella Villa* (het dorp Bladel in de Meierij van 's Hertogenbosch) vermeld. Een ander Deel dier Werken bevat eene nog uitvoeriger mededeeling van **ACKERDINCKS** geleerde nasporingen omtrent het Landschap, sedert de dagen van **CAESAR** en later onafgebroken onder den naam van Taxandrië (of ook wel Toxandrië) bekend. Het resultaat dier nasporing is, dat die landstreek geene andere kan geweest zijn dan geheel het grondgebied dat zich uitstrekt van de boorden der Schelde over de Brabandsche en Luiksche Kempen tot in ons tegenwoordig Noord-Brabant; daaronder begrepen een gedeelte, dat later onder de provincie Holland behoort heeft. De verdienstelijke Oudheidkenner was door de Klasse tot haren Correspondent benoemd in den jare 1832.

Toen de Klasse ten jare 1842, aan den zoo kort daarop aan haar insgelijks ontvallen VAN ASCH VAN WIJCK eene gelijke betrekking tot deze Koninklijke Instelling aanbod, was die keuze eene verdiende hulde aan meer dan eene werkzaamheid in onze Vaderlandsche Oudheden en Letterkunde, waarvoor die welbe-

kende Staatsman en Regent, te midden van eene uitgebreiden openbaren werkkring, toch nog altijd ruimen tijd en gelegenheid had weten te vinden. Den overledenen Correspondent in de beide genoemde betrekkingen te schetsen, hebben wij ons hier ter plaatse wel niet voorgesteld; uitvoerige berichten van geheel zijn levensloop zijn elders gegeven en nog nadere van dezelfde hand beloofd. Genoeg zij het, hem hier met eere yermeld te hebben, als een man, wien, uit een aanzienlijk Utrechtsch geslacht geboren, in zijne jeugd vooruitzichten op een belangrijke loopbaan geopend waren, doch die toen de omkeering van zaken in het jaar 1795 alle dergelijke uitzichten voor personen en geslachten van zijn politiek gevoelen een tijd lang afsneed, zich eene loopbaan gekozen had, waarin hij zich door bekwaamheid en werkzaamheid al spoedig eenen naam verwierf. Eerst in de laatste dagen der regeering van **LODEWIJK NAPOLEON** liet hij zich bewegen om lid te worden van de Vroedschap in zijne Vaderstad; alwaar hij de rechtsgeleerde praktijk al dien tijd gelukkig geoefend had. Onder de tiranij van **NAPOLEON** was hij een tijd lang te Parijs om eene poging te beproeven tot herstel van het met eene pennestreek vernietigd Utrechtsch kapittel van Sint Salvator of Oud Munster. Onverrichter zake van daar teruggekeerd, nam hij twee jaren later, bij het aanbreken van den dag der bevrijding, een werkzaam deel in den afgebedenen ommekeer van zaken ten jare 1813. Eerlang werd hij Advocaat-Fiscaal voor de middelen in zijne provincie.

Zijn zeventienjarige loopbaan als lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal nam ten jare 1822 een begin. Wij zullen die hier zelfs niet vluchtig doorloopen, maar alleen het ten allen tijde wel gedenkwaardige woord herinneren, waarmede hij bij de beslissende debatten van het jaar 1839 zijne stem tegen een sedert vermaard geworden Wet uitbracht: *Ik kan niet, want ik mag niet.* Het volgende jaar 1840 was het laatste waarin hij als Vertegenwoordiger optrad. Intusschen had deze zelfde betrekking hem onder andere werkzaamheden ook tot menigen arbeid aanleiding gegeven, waarbij hem zijn uitgebreide letter-, recht-, en oudheidkennis zeer te stade kwam. Daartoe behooren behalve zijne me-

nigvuldige gedrukte adviezen in de Kamer, twee geschriften tot de Grondwetsherziening in 1840 betrekkelijk. Het eene gaat over de verantwoordelijkheid der Ministers volgens de Grondwet van 1815, het andere is een *Geschiedkundig overzicht van het Nederlandsche verkiezingstelsel*.

Gelijk zijne betrekking tot het Vaderland als Vertegenwoordiger, zoo gaf ook zijne later (1827) ingetreden loopbaan als Burgemeester der stad Utrecht, en in die betrekking Curator der Academie hem vooral geen minder belangrijken werkkring, zoowel als ruime gelegenheid tot nasporing en tot uitgave van wel bewerkte schriften. Zoo gaf hij bij het op handen jubelfeest in 1836, zijnen arbeid in het licht: *Over de instellingen van het hooger Onderwijs te Utrecht vóór de oprichting der Hoogeschool ten jare 1636*. Zijne bijdrage onder den titel van: *De stad Utrecht in hare betrekking tot de Hoogeschool in dezelve gevestigd*, betoogde later het goede recht der Stad op het behoud van deze haar wijd vermaarde inrichting. Nog andere (losse) schriften van oudheidkundigen inhoud zijn door hem geplaatst in het *Tijdschrift voor Geschiedenis, Oudheid en Statistiek van Utrecht*, als (a° 1837): *Over het oude muntrecht der stad*; (a° 1838): *Over de Bisschoppen COENRAAD EN WALRAM, verdedigers van het gezag van Keizer HENDRIK den Vierde*, enz. Zijn meest uitgebreide en algemeen geroemde arbeid: de *Geschiedkundige beschouwing van het oude handelsverkeer der stad Utrecht*, heeft niet alleen deze zijne Vaderstad en Provintie, maar geheel het Vaderland, ja geheel de geleerde- en handelswereld aan zijne nagedachtenis verplicht, die bovendien van wege huisselijke deugden en schoone eigenschappen in hooge achting bij allen staat.

En nu — het overleden Lid der Klasse, WILLEM DE CLERCQ! Dien naam uitsprekende, zoude mijne rede bijna al te kort worden, juist omdat zij naar de behoefte en de volheid der gedachten in mijn binnenste mij niet licht uitgestrekt genoeg zou kunnen zijn. WILLEM DE CLERCQ! moest ik dan, geliefdste broederlijke vriend! uw medelid worden in deze instelling, alwaar wij zoo dikwerf vereenigd in- en uitgingen, — om er uwe vroege dood te vermel-